

Nr 12.

Af herr **Fornander**, om *skrifvelse till Kungl. Maj:t angående tillägg till § 1 mom. i förordningen angående försäljning af brännvin den 9 juni 1905.*

Med fullt erkännande af de väsentliga förbättringar, hvilka vid nästan hvarje riksdag under senare tider åstadkommits i afseende å vår brännvinsförsäljningsförordning, återstå dock otvifvelaktigt ännu många ändringar att vidtaga därutinnan för att sagda förordning skall i möjligaste mån motsvara ett af de viktigare ändamål, hvarför den är afsedd, nämligen att söka minska konsumtionen af spirituösa drycker i vårt land. De icke endast moraliska utan jämväl ekonomiska fördelar, som vunnas för vårt folk genom en minskning af alkoholförbrukningen i landet, äro så till fullo kända och erkända, att jag säkert icke behöfver uppehålla mig vid ordandet härom.

I sådant syfte skulle tvifvelsutän komma att verka det tillägg i § 15 af nuvarande brännvinsförsäljningsförordning, hvilket jag i det följande föreslår.

§ 15 mom. 1 i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin föreskrifver bl. a., att bolag, som i 12 och 14 §§ omförmäles, skall hafva till ändamål endast att i sedlighetsens intresse ordna och handhafva detaljhandel med brännvin o. s. v.

Till fullgörandet af sagda föreskrift i § 15 har flertalet af utskänkningsbolagen i riket, synnerligast under de senare åren, vidtagit många och väsentliga inskränkingar i afseende icke allenast i tiderna för försäljningslokalernas öppethållande utan jämväl i afseende å serveringsföreskrifterna. Bland dessa föreskrifter observeras särskildt, att bolagen ansett sig i allt högre och högre grad böra arbeta i riktning att söka förmå den stora allmänheten att vid förtärandet af egentligt brännvin samtidigt intaga föda. För ernåendet af bästa möjliga resultat i detta hänseende har flertalet af bolagen bemödat sig om att å utskänkningsställena tillhandahålla god och vällagad mat till billiga priser.

Detta bemödande har i sin mån åstadkommit att, synnerligast i de större städerna, en ej oväsentlig del af den arbetande manliga befolkningen intager sina frukost- och middagsmåltider å bolagens utskänkingsställen, och all sannolikhet talar för, att antalet spisande gäster å dessa ställen kommer att år för år tilltaga.

Med tanke härfpå och oaktadt jag till fullo inser önskvärdheten af att, när brännvin förtäres, detta sker i sammanhang med förtäring af mat, torde dock vara själfallet att en hufvudsaklig frestelse till förändring af spirituosa ligger i själfva besöket å krogen, och sådana besök tilltaga gifvetvis i samma mån som mathållningsrörelsen å utskänkingsställena tilltager. Denna ökade frekvens å utskänkingsställena orsakar i sin mån att mathållningsrörelsen å de ställen, där spirituosa icke serveras, minskas. Följden häraf åter blifver, att besöken å krogarna komma efter hand att blifva så godt som obligatoriska för flertalet af den större allmänhet, som för intagande af sina måltider är hänvisad till billiga restauranter.

Det är sannolikt med tanke härfpå, som utskänkingsbolagen i Växjö, Ystad och Karlshamn anordnat matserveringsställen, där spirituösa drycker icke få serveras, och har denna anordning, som å dessa orter lämnats utan anmärkning, visat synnerligen tillfredsställande resultat. Bolaget i Göteborg har sedan flera år tillbaka anordnat matställen, där endast en sup brännvin (någon annan spirituosa tillhandahålles icke å dessa ställen) serveras hvarje gäst, och, där sådan servering sker, endast till »spisande gäst». Jämväl denna anordning har visat sig i nykterhets-hänseende mycket fördelaktig.

På framställning af flere större industriidkare i Göteborg beslöt styrelsen för därvarande bolag år 1908 att anordna matserveringsställen, där spirituösa drycker icke finge serveras, men Konungens befallningshafvandes ombud hos styrelsen ansåg sig böra anmäla detta beslut hos vederbörande länsstyrelse, hvilken också fann ifrågavarande beslut stridande mot brännvinsförsäljningsförordningen, och denna åsikt delades jämväl af Kungl. Maj:t, som i nådig resolution af den 22 januari 1909 fann bolaget icke mot stadgandena i 12, 15 och 21 §§ af kungl. förordningen den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin äga utöfva den ifrågasatta verksamheten.

Att bolagsstyrelsens åtgärd ogillades, berodde uppenbart icke på andra än rent formella skäl, nämligen att gränserna för de så kallade Göteborgssystembolagens verksamhet i gällande förordning gjorts för tränga.

I sak däremot torde väl alla vara ense om den åsyftade åtgärdens gagnelighet i nykterhets- och ordningssynpunkt. Lämpligare sätt att mota det öfverdrifna och skadliga i brännvinsförtäringen å krogarna än genom anordnande af alkoholfria restauranter torde väl knappast kunna tänkas.

Invändningen att dylik restaurationsrörelse måste gå med förlust drabbar *alla* i lag eller af vederbörande bolag och lokala myndigheter gjorda restriktioner i brännvinsutskänkningslagen, och samma är förhållandet med invändningen, att åtgärden i fråga skulle ensidigt tillgodokomma den kommun, där den alkoholfria restauranter blefve belägen. Gifvet är att nykterhets- och sedlighetsintresset är viktigare än penningintresset.

Då sagda kommun i regel är störste delägaren i därvarande utskänkningsbolags vinst, ligger häri en viss garanti mot att inrättandet af alkoholfria restauranter komme att ske i allt för stor utsträckning.

Under åberopande af hvad ofvan anförts, tillåter jag mig hemställa,

att Riksdagen måtte besluta till Kungl. Maj:t ingå med underdånig skrifvelse, innefattande begäran om följande tillägg till § 15 mom. 1 i kungl. förordningen af den 9 juni 1905 angående försäljning af brännvin:

Bolag, som i 12 och 14 §§ omförmäles, skall hafva till ändamål endast att i sedlighetens intresse ordna och handhafva detaljhandel med brännvin och må icke afse att bereda vare sig delägarne vinning utöfver årlig ränta med högst fem procent å de af delägarne tillskjutna kontanta medel eller kommun någon ekonomisk fördel utöfver den vinst, som enligt denna förordning kan tillkomma densamma.

Hvad sålunda stadgats utgöre dock ej hinder för sådant bolag att utöfva försäljning af mat, äfven utan samband med brännvinsförsäljning, under förutsättning endast att handeln med brännvin är bolagets hufvudsakligaste verksamhet.

Stockholm den 20 januari 1910.

Alfr. Fornander.